

טמיר שלמה
זכרונות חיים
בשנים 1917 - 1998

מספרי קלטות: 129,128 חוקלט בשנת: 1998
ראיון ע"י: אוה אדוריאן עריכה ע"י: אוה אדוריאן

עמוד	פרקים
128	
1	ילדות
1	לימודי מקצוע
1	בהנהלת התנועה בהינדנבורג
1-2	מדריך מקצועי בהכשרה ארנסבורג AHRENSBURG
2	ב- 1939 עליה ב'
2-3	בחופי הארץ
3	בדרך למעין
3	גאפיר במעין
3-4	קדחת במעין
4	אשור זמני של פיקא להעביר את המחנה להר
129 4	העברה בשלבים של המחנה - קשיים בשטח
4	שילוב שמירה עם סנדלרות
4-5	ההתחלות על ההר
5	קבוצת בנין הראשונה
5	גידול אוכלוסיית הקיבוץ
5	התפתחות הענפים והמשק
5-6	תיעוש
6	רעיונות ונסיונות להתפרנס
6	גידולים חקלאיים
7	הערכת המצב המשקי
7	חיי הקיבוץ בעבר
7	גיוס למחי תיכנון של האיחוד
7-8	האווירה בקיבוצים המתפלגים
8	בחזרה לריכוז בנין
8	ייעוד הקרקע
9	תכנית מתאר
9	חיי תרבות
9	שינוי חיי תרבות, שינוי סיגנון החיים
9-10	איך נראה המצב היום ובעתיד
10	הרגשת אי ודאות

י ל ד ו ת

נולדתי בברסלאו - BRESLAU - לפני 81 שנה. היו לי שתי אחיות מבוגרות ממני. אני הייתי הקטן המפונק. הבית היה בית יהודי בורגני מסורתי. אבא היה סוחר ואמא ניהלה את החשבונות. הלכתי עד שנת 1933 לגימנזיום OBER REALSCHULE. בשנה לאחר מכן הייתי אמור לגמור את הבגרות. בכיתה היינו שני יהודים. החבר הטוב שלי היה גרמני וביקרנו זה את זה בבית. יום אחד הוא הופיע במדים של נאצים. מיום זה הוא כבר לא הכיר אותי.

ל י מ ו ד מ ק צ ו ע

החלטתי לעזוב את בית הספר וללמוד מקצוע. ההורים אמנם האמינו, שהמצב לא ימשך, שזה הכל שטויות, אבל אני התעקשתי והתחלתי ללמוד חשמלאות. הייתי בתנועת הצופים העבריים. למעשה התחלתי את הקשר עם ארגוני הנוער היהודיים דרך המכבי - ארגון התעמלות. היה לי מזל ומצאתי מקום עבודה ב A E G, שם למדתי עד להסמכה. המהנדס הראשי לא היה נאצי והוא עזר לי לקבל את ההסמכה אחרי 3 וחצי שנים במקום אחרי 4 שנים. זה היה כבר בשנת 1936 וכללית כבר לא נתנו זאת ליהודים, מאוחר יותר פיטרו אותי בגלל לחץ ההנהלה הנאצית. הייתי פעיל בתנועה.

ב ה נ ה ל ת ה ת נ ו ע ה ב ה י נ ד נ ב ו ר ג

HINDENBURG

מהנהלת התנועה פנו אלי כדי שאקבל על עצמי את הנהלת התנועה בהינדנבורג (HINDENBURG). חיפשתי עבודה ומצאתי חנות קטנה של חשמל, השייך ליהודי זקן. זה היה ב OBERSCHLESIE, עדיין לא היה כל כך קשה ליהודים. ההורים שלי לא התלהבו, הם רצו שאחזור הביתה. אבא היה פטריות גרמני, לחם במלחמת העולם ה-1 כחייל גרמני והאמין שהוא מוגן ע"י כך. הוא היה ממש אנטי ציוני, אבל אני המשכתי בשלי.

מ ד ר י כ מ ק צ ו ע י ב א ר נ ס ד ו ר פ

1937-39 AHRENSDORF

אחרי כחצי שנה פנו אלי מחדש מהנהלה בברלין להצטרף למרכז הכשרה עבור הצעירים - כ 80-100 במספרם - הכנה לעלייה ארצה. זה היה בחוות AHRENSDORF. היו שם שטחים חקלאיים גדולים וגם

בתי מלאכה. הייתי מדריך חשמל ומסגריה. ביחד עם חבר, חיים פרידמן, שהיה נגר, לימדנו את החברה מגיל 15 ולמעלה. המימון בא מה רייכספרטרטונג "REICHSVERTRETUNG fur JUDEN" בברלין. זה היה כסף יהודי. שם היינו בשנות 1937-39. כל כמה חודשים יצאו משם קבוצות נוער, שקיבלו צרטיפיקטים לעליה. כל פעם הצטרפו צעירים חדשים להכשרה. היינו שם מבודדים והיחסים עם האיכרים בסביבה היו טובים. הם קנו אצלנו את התוצרת שלנו. מספר חברי מעין היו שם יחד איתנו: רות וייל, מרים בחן, אסלי, פרנצק, וחיים פרידמן.

1939 עליה ב'

במרץ 1939 התחילו לארגן בפעם הראשונה ע"י הסוכנות עליה ב'. היותר מבוגרים מעל גיל 18 שלא היה להם סיכוי לקבל צרטיפיקטים, היו מוכנים לעלות בדרך לא ליגלית. היינו כ-200 איש מגרמניה ואותו מספר מאוסטריה. המשפחה שלי לא התנגדה, המצב היה כבר קשה. אחותי הצליחה לצאת לאנגליה. יתר בני המשפחה הגיעו לאושוויץ. קיבלתי 2-3 גלויות באמצעות הצלב האדום - זה הכל. אנחנו היינו חייבים להצטייד בדרכון גרמני כדי לצאת מגרמניה. בזמן זה לא עשו קשיים, הגרמנים היו מעוניינים שהיהודים יצאו. בדרכון הודפס ט - סימן שזה יהודי. יעד הנסיעה היה פיקטיבי - פנמה. שבועות היינו בכוננות כל אחד היה רשאי לקחת מזוודה קטנה ותרמיל גב. מארנסדורף יצאנו 5 איש. בתחנת רכבת נפרדנו מהמשפחות ויצאנו בלילה לוינה. אחראי עבור הקבוצה היה קסיל פדרמן. מוינה נסענו ברכבת עד גבול יוגוסלביה. שם עמדנו שעות, כשכל כמה דקות נראו קצינים גרמניים ובדקו אותנו - לא ידענו איך זה יגמר. בסוף הגענו לנמל שושאק "SUSAK". שם חיכתה לנו אונייה קטנה בלי כל סידורים - הצוות היה יווני. בלב היס העבירו אותנו לאוניה עוד יותר קטנה, אבל יותר מהירה. כל זה כדי לרמות את האנגלים.

בחופי הארץ

ערב אחד סוף סוף ראינו אורות של חופי הארץ. קיבלנו פקודה להשאר בתוך האוניה ולא להיות על הסיפון. פרנצק ואני התפלשנו אל הסיפון, כי רצינו לראות את הארץ. הודיעו לנו, שנתקרב לחוף בקירבת הרצליה. אין שם נמל אבל יחכו לנו. הרבה סירות יביאו אותנו לחוף. אלה היו פל-זים. לכל סירה עלו 30 איש.

נתנו פקודה לזרוק את המזוודות לים, נשאר לנו רק תרמיל הגב. גם היינו חייבים להשמיד את הדרכונים וכל התעודות, כדי שלא יוכלו לזהות אותנו האנגלים. בקירבת החוף קפצנו למים. זה היה ב 15 במרץ והיה די קריר. ליל ירח. על החוף ראינו מעגל של חיילים רכובים על סוסים. חשבנו שאלה האנגלים, שהכל נגמר. התחלנו לרוץ קראו לנו בידיש: חברה לאופט CHEVRE, LAUFT. הסתבר, שהגאפירים, "התנדבו" לקחת את המשמרת במקום משמר החופים האנגלי, שלא כל כך בא להם לצאת בלילה קר.

בדרך למעין

הגאפירים אירגנו את הפיזור של העולים. אותנו המיועדים למעין, שלחו לכפר שמריהו. שם קיבלתי ממש שוק. נפתחה הדלת ונכנסנו לווילה מפוארת, כנף של פסנטר...מה זה ישראל? באנו רטובים, ומלוכלכים, כי על האוניה לא היו מקלחות. קיבלו אותנו כל כך יפה, מקלחת, אוכל, בגדים. שק של תפוזים, יכולנו לאכל כמה שרצינו. למחרת עלינו על אוטובוס והגענו עד לקירבת חדרה אל גרעין הכשרה מצובה "כינורות". היה קושי להמשיך משם כי היו מחסומים אנגליים בדרך ולנו לא היו תעודות. שם נשארנו, לא ידעו איך להעביר אותנו. בסביבה היו הרבה בדיקות. יום אחד הגיע קצין על אופנוע קצין במדים בריטיים. הסתבר, שזה היה חבר מכבי הצעיר - הנס באומן. כולנו קיבלנו בגדי עבודה וטוריה - כאילו אנחנו פועלים. הקצין נסע לפני האוטובוס. במידה ויעצרו גם הנהג חייב לעצור ולתת לנו הבלתי לגאליים, לצאת ולהסתתר. למזלינו הנסיעה עברה בשלום וכך הגענו למעין.

גפיר במעין

בהקדם האפשרי רשמו אותנו, החדשים, ארבעתינו, את פרנצק, חיים פרידמן, אריה כהן וזפל, בין יתר החברים כגאפירים. לקצין האנגלי סיפקו הרבה בירה. אז בתור גאפיר קיבלתי קודם כל תעודות ומשכורת חוץ מזה התאמנו בנשק בצורה רשמית ונוסף לכך בנשק אנגלי. לקצין האנגלי סיפקנו ארגז בירה וזה איפשר לנו "לטפל" בתחמושת למטרות שלנו. למעשה עבדנו בו-זמנית בענפי השמק. הייתי חשמלאי מוסמך מחו"ל והתמצאתי גם ביתר המלאכות וטיפלתי בכל הדברים הטכניים.

קדחת במעין

באותו הזמן חליתי בקדחת, יחד עם כ 30 חברים. היינו מאוד חלשים

מחוסר תזונה. קיבלנו התקפים חוזרים - אני שש פעמים. מה כבר אכלנו באותה התקופה? לחם וריבה. וקצת האוכל המבושל.

אישור זמני של פיק"א להעביר את המחנה להר

חשבנו, שזה לא עסק כאן בקירבת הביצות והתחלנו ללחוץ על פיק"א כדי לקבל אישור להתישב על ההר. בסוף הם הסכימו לתת לנו רשות להעביר זמנית את המחנה על שטח קטן על ההר. שאלה: מדוע פיק"א התנגדה שתחישבו על ההר? ת: לפיק"א לא היה נסיון עם קיבוצים, רק עם כפרים ומושבים. אנחנו היינו הראשונים.

קלטת 129

העברה בשלבים - קשיי השטח

חיים פרידמן ואני עלינו על ההר, דרך לא דרך, קוצים, סלעים ומצאנו איזה שטח קצת יותר פנוי, בסביבה של העץ ע"י חדר האוכל של היום. שם העמדנו מעגל של אוהלים - כהתחלה. היה קשה לתקוע יתדות בסלעים. אחר כך התחילו בעיות עם רועי צאן ערביים שנהגו להיות בשטח זה. היה ברור לנו, שלא ניתן להשאיר את המקום בלי שמירה, אחרת יגנבו את הכל.

שי לוב שמירה עם סנדלרות

כך עלה בי רעיון, שניתן בזמן השמירה לתקן נעלים לחברים. עד כה הבאנו את הנעלים בשק לתיקון לסנדלר בזכרון יעקב. כשדרש תשלום עבור התיקון אמרנו לו: הנה הבאנו שק נוסף, נשלם הכל ביחד. כך עשינו מספר פעמים - עד שהסנדלר לא היה מוכן יותר לעבוד בלי תשלום. אז מה עושים? לי היה חבר בפרדס חנה - במגד, חבר שהיה מוכן ללמד אותי את המלאכה. זה היה יקה והוא דרש, שאעבוד 8-9 שעות ביום בנוסף לדרך ברגל ממעין לפרדס חנה. תיקנתי איזה זוג אופניים מקולקלות ונסעתי עם שק נעלים - זה היה כבר שיפור. אחרי זמן מה יכולתי להסתדר כבר עם התיקונים לבדי.

ההתחלות על ההר

הקמתי צריפון מקרשים ישנים במחנה החדש ותיקנתי נעליים - נעשתי גם סנדלר, בין יתר המלאכות. אבל מה - יום יום היה נחוץ להביא מים למחנה בפחים, להעלות אותם על ההר. פתרנו את הבעיה ע"י חמור, שמצאנו בשטח ואימצנו אותו. הוא סחב במקומנו. הצריף הזה היה על "סליק" נשק שלנו. בהדרגה העברנו את הצריפים מלמטה למעלה.

ראיון עם שלמה טמיר

ארכיון קבי מעין צבי

לימדתי את חנה וייזר לתקן נעלים ואני התעסקתי עם העברת המחנה. יותר מאוחר הצטרפה מולה לסנדלרות.

קבוצת בנין ראשונה

הקמנו קבוצת בנין ראשונה, ארנה, שידע כבר לעבוד עם בטון, ולמד קצת בנאות - להכין ריצפות. עבדנו - ארנה, חיים פרידמן ואני ביחד. אלחנן וחנן יעקב. היתה בעייה איך להעביר את חדר האוכל. הרי צריך בינתיים לאכול. זה היה בקיץ - ופירקנו אותו לחלקים. חברים בינתיים אכלו מתחת לכיפת השמיים עד שהשלמנו את ההעברה. העברנו בהדרגה גם את כל השרותים.

גידול אוכלוסיית הקיבוץ

למעלה קיבלנו מפי"א 120 דונם אדמה. התמודדנו כל הזמן עם זה, שהשטח היה קשה לבנייה, סלעי. אז היינו כ-60 חברים. בהמשך הצטרפו גרעינים מבאר טוביה, וגרעין מהעמקים ונוער מחו"ל. היום אנחנו כ-420 חברים. יותר מאוחר קיבלנו עוד שטחים אחרי פינוי הכפרים בסביבה. שם מצאנו גם הרבה חומר לבנייה. השתמשנו באבנים לבתים לשנו. יש עוד אחדים עד היום הנמצאים במצב תקין.

התפתחות של הענפים ושל המשק

אחרי קום המדינה מסרה פי"א את כל השטחים לסוכנות, כך עברנו לטיפולה. קיבלנו שטחים נוספים בצורה מסודרת עם גידול במספר החברים ועם הצורך לבנות עבורם שיכונים נאלצנו לפרק חלק מהמבנים המשקיים בחלקם נשארו, למשל מבנה של סקופוס במקום של הרפת המחסן שלהם היה בעבר מבנה של לול של שתי קומות, מסגריה וחשמליה. את דיר הצאן חיסלנו מהר כי לא היה מספיק מרעה וגם לא אנשים שרצו לעבוד בענף. גם הרפת חוסלה, כי לא היתה ריווחית.

תיעוש

את בית החרושת התחלנו לפני כ-20 שנים. בהתחלה זה היה "הצבי" דברי קישוט מאקריל. הסיבה למחשבה היתה, שניסינו הרבה ענפים חקלאיים, אבל הם לא היו ריווחיים, כמו גן ירק, מטעים של פרות טרופיים, פרחים ועוד. היינו זקוקים למקור הכנסה נוסף. חשבנו גם, שבית חרושת יהיה מקום עבודה לחברים, שלא יוכלו להמשיך בחקלאות אבל זה לא התאמת.

גם בחרושת זה לא פשוט: עבור ייצור "בצביקלה" היה צריך לאסוף וליבש פרחים, החומר יקר מאוד ומחירי תוצרת המזרח הרחוק היו נמוכים בהרבה מהתוצרת שלנו. הענף לא הרוויח - להפך. היום זה היה יכול להיות מקום תעסוקה טוב לחברים - גימלאים. כשהקימונו את סקופוס תלינו בו הרבה תקוות. גם כאן יש תחרות גדולה עם מדינות המזרח הרחוק, אשר זולות בהרבה. מנסים את השוק באמריקה ועוד. עדיין לא ברור איך זה יפתר. בינתיים גדל מספר החברים. תמיד היה חסר לנו כסף להשקעות.

רעיונות ונסיונות להתפרנס

לביסוס קיבלנו בהתחלה תקציב - אבל היה חסר להשקעות. מה לא ניסינו כדי להתפרנס? למשל היה חבר, שניסה ליצר פחם מעצים למנגלים. אחר כך היה לנו כורכר. קנינו מיכון והתחלנו ליצר חומר לבנייה וכבישים. חבר אחר התחיל ליצר משקה חריף מפטל, ששתלנו. לנו זה היה טעים מאוד - אבל זה הכל.

גידולים חקלאיים

היו לנו חממות לגידול ורדים, סחלבים, ציפור גן-עדן. הצרה היתה שלקחו דייג לגדל פרחים - הכל היה באילטור, בלי הרבה ידע. היו לנו עצי פקנים, - העצים חלו והיה צריך לעקור אותם. היה לנו גן ירק - פלפל, עגבניות, הכל בעבודת ידיים - אז עוד לא היה מיכון גידלנו תפוחי אדמה, פרות סובטרופיים. זה דרש הרבה השקעה ולבסוף לא יצא מזה כלום. לא היה מספיק ידע לגבי גידולים מתאימים לקרקע ולאקלים לכן נערכו כל כך הרבה נסיונות. למדנו מהשגיאות, אפילו גידלנו פיטריות במערה בסביבות בת שלמה. אבל איך להגיע לשם? קנינו איזה אוטו "טרנטה", כדי לעצור אותה הוצאנו את הרגל החוצה - רק כך הוא נעצר. הבחור שעבד שם שמו היה יצחק. קראנו לו "יצחק פילץ" (PILZ) תיקוני האוטו לבד עלו יותר ממה שהרווחנו. שיווקנו לתנובה, מה לא עשינו - מה לא ניסינו? אבל כדי להצליח חייבים לדעת ולהתמחות. פעם יצרנו גיר, אבל רק זמן קצר. יוזמות לא היו חסרות, רק הידע. אחרים למדו מזה ובחלקם הצליחו. בשטחים החקלאיים גידלנו בהתחלה תבואה. יותר מאוחר עברנו לגידול כותנה, בננות, קצת פרי הדר, שמפיקים יבולים נמוכים. יתכן שהמים לא טובים - אולי האדמה. הענף שתמיד יכולנו לסמוך עליו היו ברכות הדגים, שהם בין הגדולות בארץ. הקמנו לולים לתרנגולות הודו, עופות, מדגרה. גם כאן היו הרבה מחלות וצימצמו את הגידול.

הערכת המצב המשקי

שאלה: ניסיתם לגוון את מקורות הפרנסה ויזמתם הרבה. איך אתה, בעל נסיון רב, רואה את הכיוון לעתיד?
ת: בעבר היה לנו מרכז משק. היום יש מנהל משקי - זה תפקידו לדאוג לפיתוח. במקום זה אני רואה שכל הזמן רק מצמצמים. לפני שנים, כשבאזור עוד לא היו מלונות, הצעתי להקים מלון ולפתח תיירות. הנוף הוא נהדר, יכולנו לפתוח חוף רחצה פרטי. המיקום שלנו אידאלי - במרכז הארץ - בין חיפה לתל-אביב. גם את הדירות הריקות ניתן להפוך "לצימרים" או דירות אירוח. סידרו אפילו בית אחד כאורחן, אבל כל אלה לא מנוצלים היטב, לא כמו שעושים ברבה מאוד ישובים. היה ניתן לעשות מזה ענף מצליח, השאלה היא רק למצוא את האדם הנכון, שיקח את זה לידיים. אותו הדבר עם אתר הדייג. כמה כספים השקענו במקום הזה והיו שם רק הפסדים. יש מקומות פחות יפים, בהם זה פורח ומצליח. הרי לנו ישנם כל התנאים, אפילו מסעדה גדולה. המוסך היה בעבר מוצלח. קיבלנו הרבה עבודה ממשאיות, קואופרטיבים, זה היה בעבר על הכביש הראשי, כך היה נוח לגשת. במשך השנים הביקוש ירד ולא מצאו קליאנטים חדשים. היום העבירו את בני אורי מהבנין למוסך. לא בונים כעת ואורי הוא מכונאי מוסמך. הוא מנסה להזיז דברים. כללית אני מודאג מזה, שבמקום לפתח אנו מצמצמים. סטנדרט החיים גדל ואין ממה לשלם.

חיי קיבוץ בעבר

פעם אכלנו ריבה, שעשינו בעצמינו. אכלנו ירקות שגידלנו, חלב מהרפת, והיינו מרוצים, גרנו בצריפים ובהדרגה בנינו בתים. בבתים הראשונים היו שרותים אחר כך רצו שרותים בכל חדר וכך זה הלך בכל דבר.

גיוס למח' התיכנון של האיחוד

גוייסתי למח' התיכנון של האיחוד אחרי הפילוג. אז היתה הרבה עבודה. הקמנו בתי אריזה, מבנים תעשייתיים, חדרי אוכל ובתי ילדים. לפני התיכנון תמיד ביקרנו בשטח, הגענו לכל מקום בארץ. היתה לנו הרבה עבודה והתקשינו בגיוס אנשי מקצוע קיבוציים - כמו פרדי או הייני שטרן. נעזרנו בשכירים באין ברירה.

האווירה בקיבוצים המתפלגים

שאלה: האם היה מורגש מתח בקיבוצים המתפלגים כמו גבעת חיים או

עין גב? ת: הכי קשה זה היה בעין חרוד. אחרי שהחליטו להפרד נשאר עוד באותו מקום עד שיקומו מבנים חדשים. הם ישבו בחדר האוכל, כשהפרידו בין שני החלקים, בחלק אחד שמו פנסי "לוקס" והעמידו מחיצה, כדי שהחלק השני לא יהנה מהאור - עד כדי כך היו ילדותיים. שם היו גם מקרים שהמשפחות התפלגו וניסו לגנוב את הילדים הורה אחד מההורה השני. היום לא יודעים לענות, לשם מה הם בכלל עשו את זה. במקומות אחרים היו יותר הסכמות, אבל גם שם האווירה לא היתה נעימה.

בחזרה לריכוז הבנין

בגמר קדנציה חזרתי לניהול בנין. בינתיים ניהל את זה חיים פרידמן, שבמקצועו היה נגר. המשכנו לעבוד ביחד - הוא בחלק הנגרות. באותו הזמן בנינו הרבה שיכונים. בעצם היתה תמיד מצוקת דיור אצלנו. הבניה בסלעים היתה יקרה וקשה. כשבנינו את הבריכות הבאנו את האדמה משם וכיסינו את הסלעים, כדי לשתול דשא. שטח השיכונים היה מצומצם, היינו חייבים לחסל מספר ענפים או להעביר אותם למטה. היינו כאן בעירבוביה בין החלק המשקי והשיכונים. בהדרגה פינינו יותר שטח לדיור. היו לנו גם שרותים כפולים: למעלה לחברים (חשמליה, נגריה, מסגריה) למטה לענפים. הבנין הרב קומתי היה אמור לתת פתרון לדור הצעיר - הוא היה מתוכנן ל 6 קומות. אחרי שהבנינו 4 קומות הגישו תביעה משפטית מזכרון על הבניה לגובה. והפסדנו במשפט.

ייעוד הקרקע

היו לנו בכלל בעיות עם רשיונות הבניה - ייעוד הקרקע. פעם הציעו לנו לקנות את שטח "היופה" ממש בזול, ואנחנו לצערי, לא קנינו. חשבו שאין לנו צורך בשטח זה. כמה חבל! את השטח על הגבעה קיבלנו ע" פיקא. הוא היה מיועד לשיכונים, השטח לא התאים לחקלאות, עבור לול תרנגולי הודו קיבלנו רשיון זמני, על תנאי. עכשיו היינו חייבים לפרק אותם. בעצם כל השנים ניצלנו אותם במלואו. הוא היה כל כך מרוחק, אפילו לא חשבנו לבנות שם את החלק המשקי. פעם לא יכולנו לתאר לעצמנו שנקים שיכון, בסביבת אולם הספורט. זה, היה בעינינו "חצי בנימינה". לא היה כביש גישה אפילו לברכה, שבנינו באותו הזמן. מרכז המשק, דוד גרד, חשב שזה מיותר, עד שהפסקתי את העבודות בברכה, כל עוד לא היתה דרך גישה. היה ויכוח גדול. זה לקח שנה, עד שקיבלתי כסף לדרך עפר. את האספלט הוספנו הרבה יותר מאוחר.

תוכנית-מתאר

שאלה: מהי תוכנית המתאר להמשך בניה? ת: אין תוכניות נוספות מעבר למה שכבר בנוי. אם נגדל בעתיד, שכרגע זה לא נראה, אפשר להמשיך בדרום או במקום מספר צריפים שעומדים מפוזרים בתוך המשק.

חיי תרבות

היתה תקופה של זוהר אצלנו. לכל אירוע, כמו חתונה או חג, עשינו תוכניות, הצגות, בהן השתתפו המוני חברים, או כשחקנים או בבימוי, תפאורה איפור, תלבושות - באמת הרבה אנשים היו מעורבים בזה. הרוח החיה היה פרידל וגוקס. ביימנו את טורנדות, את המחזה "כרצונכם" של שיקספיר ו"לאין ירח" של שטיינבק. קולה, זפל, חנן, אריקה, ינקל צולמן, רותי רבן, רותי זרון, שושנה נאור - זה היה חוג דרמטי גדול. תיס היה מאוד פעיל. אילתרנו את הכל, במה, תאורה, זרק-אור ממנורת לוקס - ובפחים עשינו חורים - כך כיוונו את האור לבמה. את הבמה בנינו סמוך לקיר הבית, על זה את הרקע המצוייר. הופענו באמצע הקיץ בתלבושת שעשו מגטקס - כמעט התבשלנו בחוס של יולי. כל ההכנות והחזרות עשינו כמובן אחרי העבודה. כל הופעה הכנו ממש על רמה. גם פורים אצלנו היה מיוחד. התארגנו קבוצת חברים והציגו TILL EUGENSPIEGEL עשינו למשל מולין רוג' (MOULIN ROUGE) או קברט (CABARET), כל מיני סקציים. אבל כל הפעילות הענפה הזאת לאט, לאט גוועה. עוד לפני 3 שנים הכינו תוכניות לפורים. היו קבלות שבת בחדר האוכל. היו תוכניות מתוצרת המקום לערבי שישי - מקהלה, עיתון מדובר, שקופיות, הרצאות.

שינוי חיי תרבות, שינוי סיגנון החיים

היום זה רק תרבות קנויה מבחוץ. לאט לאט השתפרו, תנאי דיור, יש טלויזיה ווידאו, הילדים ישנים ואוכלים ארוחת ערב בבית. האנשים מתראים פחות ופחות. אנשים מסתגרים בחדרים. כשקיבלנו מקרר "סיביר" שאלתי את אישתי מה אנחנו נשים לתוכו? קצת מיס? מרגרינה? היום יש לי מקרר גדול והוא מלא.

איך נראה המצב היום ובעתיד

שאלה: תתיחס קצת, איך היום נראים לך העניינים? איך נראית ההתפתחות לעתיד.

ת: היום השתנו הדברים, לא רק בקיבוץ. היום הרכושנות עוברת על הכל. בעיקר, אצל הצעירים. פעם היתה החברה הקיבוצית כמו בועה סגורה. היום הצעירים מסתכלים החוצה ומשווים. הם אומרים: אנו לא רוצים את החלוציות של ההורים שלנו. לאן זה הביא אותם? אנו יכולים לבנות לעצמינו חיים בחוץ, איך שאנו רוצים.
שאלה: גם ההורים שלהם חיים היום אחרת מבעבר.

ת: כן, אבל אנחנו בנינו הכל בעצמינו. לצעירים אין סבלנות, הם רוצים הכל מהר. ועובדה, שכולם בחוץ הצליחו. התנאים היום מאפשרים בחוץ להתקדם מהר. מה יש לי להציע להם? 250 ש"ח לחודש? למרות שיש לי בחשבון הרבה כסף. והם אומרים את זה. זה משפיע גם עלינו. הרי אחרי 60 שנה היינו רוצים שיהיה כאן משק מפותח ויפה. לדוגמא: לפני זמן מה עשינו כנס של חברים אשר עלו ביחד ארצה. היחידים, שלא באו במכוניות שלהם ומתנאים מסודרים היו שני קיבוצניקים. זה נותן לכל הזקנים לחשוב. עם זאת התוצאה אחרי 60 שנה, היא לא נותנת סיפוק. שאלה: אני אקח אותך קצת אחורה, ההתחלות שלכם. סיפרת על הקשיים בהם נאבקתם, כדי להקים אפילו יחידות לאוהלים. אז, כשאתה מסתכל סביב, האם זה לא נותן לך הרגשה, שעשיתם בשנים האלה משהו? ת: אבל ללא תועלת. כלכלית וגם לא חברתית. לדוגמא: מה זה היום פורים? רק נשף ריקודים רעשני. אף אחד מהותיקים לא נהנה, אפילו לא הולכים. וכל אלה נשארו אפילו בלי ארוחת ערב. זאת לא שאלה של אוכל, יש לכולנו מספיק מה לאכול אבל מדובר על התחשבות ודאגה. מדובר על היחס, זה לא תארנו לעצמינו. אומנם לנו יש מזל, הילדים והנכדים מבקרים הרבה, גם הילדים שהיו מאומצים אצלנו במשפחה, כל השנים אנו בקשר איתם.

הרגשת אי-ודאות

יש הרגשה חזקה של אי-ודאות. אין צמיחה. אני לא יכול להבטיח את העתיד לילדים ולנכדים שלי, זה מכביד. ברגע שאין כבר הכוח לעשות מה שעשינו בעבר, בעבודה, בתרבות החבר זז הצידה. לא שאנו פנינו הצידה, זה הגיל שלנו, והצעירים רואים זקן אחד מסתובב לו בקיבוץ ולא יודעים, שכל הבנינים אני בניתי. שאלה: השאלה היא איך אתה רואה את עצמך, לא איך רואים אותך האחרים. ת: (בצחוק) אני רואה את עצמי כגיבור אומנם הצלחתי להתגבר על הרבה קשיים, אבל העובדות נשארו עובדות. אינני יכול לעשות מה שעשיתי קודם. שאלה: זאת בדיוק הגבורה, זה הצלחת לשנות את העובדות!

ארכיון קבי מעין צבי

ראיון עם שלמה טמיר

סיכום של שלמה

אני מקווה, עבור הבנים שלי שהמצב ישתנה לטובה. זאת אומרת יש למרות הכל תקווה, שהדברים יכולים להשתנות לטובה. שאלה: אילו היית היום מציין נקודות פיסגה בחייך - מה היית אומר? ת: שבניתי כאן קיבוץ. זה לא דבר קטן. אני יכול להסתכל מסביב ולהגיד: את זה בניתי.

ראיון עם רות טמיר

ארכיון קבי מעין צבי

התאריך:

חתימת המראוויין:

המדפיסה:

מירה סובר